

**SERVICE- OCH
VARUFÖRSÖRJNINGSP
AN
FÖR
OCKELBO KOMMUN
2023**

Innehåll

Service- och Varuförsörjningplan för Ockelbo kommun år 2023	3
Inledning.....	3
Syfte	4
Nuläge.....	4
Nuläge dagligvarubutiker och drivmedelsstationer i byarna	4
Kommunövergripande översiktsplan.....	5
Utvecklingsplaner	6
Stöd till kommersiell service i glesbygd.....	7
Servicepunkter	8
Riktlinjer för hemsändningsbidrag	10
Villkor för kund	10
Hantering och rapportering	11
Mål och slutsats	12

SERVICE- OCH VARUFÖRSÖRJNINGPLAN FÖR OCKELBO KOMMUN ÅR 2023

Inledning

Ockelbo kommun består av ett flertal byar runt centralorten. Där bor ungefär hälften av Ockelboborna. De tre största byarna är Jädraås, Lingbo och Åmot, som alla ligger två mil från centralorten och där finns idag olika utbud för hushållen när det gäller dagligvaror. Drivmedelsförsäljning finns i dagsläget i alla byarna. Att bibehålla och utveckla nuvarande kommersiell service i Jädraås, Lingbo och Åmot är mycket viktigt och ger förutsättningar för boende, besökare och företag i byarna.

Syfte

Varuförsörjningsplanen ska ge riktlinjer för en tillfredsställande försörjning av dagligvaror och drivmedelsförsörjningen till hushållen i kommunens byar.

Planen ska vara ett underlag för bedömning i samband med ansökningar om statligt och kommunalt ekonomiskt stöd till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer på landsbygden för att bibehålla kommersiell service i glesbygden och för att skapa förutsättningar för boende i glesbygden.

Den övergripande målsättningen för kommunen är att trygga en god dagligvaru- och drivmedelsförsörjning för kommuninvånarna på landsbygden.

Nuläge

Kommentarer

Ockelbo kommun har under många år haft ett minskande befolkningsunderlag. Under åren 2017-2019 har det varit en positiv ökning, men vi har en negativ trend de senaste åren. I de utvecklingsplaner som finns för kommunen är bedömningen att befolkningsutvecklingen fortsättningsvis kommer att öka. I arbetet med ny Översiktsplan är målet att öka med 1 000 invånare till 2040!

Befolkningsutveckling	2021-01-01	2021-01-01	2020-01-01	2019-01-01	2018-01-01
Antal invånare 31 december	5873	5 884	5 908	5 925	5 896
Förändring	-11	-24	-17	29	40

Befolkning byarna är följande (OBS! Datum 2022-11-23): Jädraås 282 invånare, Lingbo 492 och Åmot, Västerbo 412 invånare.

Kommunens befolkningsutveckling beror till stor del på att födelsetalen fortsätter att understiga antalet döda. Ockelbo kommun har en äldre befolkning än riksgenomsnittet och en relativt mindre andel i åldersgrupperna 20–40 år.

Nuläge dagligvarubutiker och drivmedelsstationer i byarna

Dessa dagligvarubutiker och drivmedelsstationer utgör strategiska centra för dagligvaru- och drivmedelsförsörjning för hushållen i byarna.

- Åmotsbruks Handel Ekonomisk Förening, Masugnsvägen 2, 816 95 Åmotsbruk (Tempo)
- Kjellas Mack AB, Jädraåsvägen 35, 816 91 Jädraås
- Drivmedelsanläggning intill Restaurang Silverbocken, Södra Lingbovägen, 816 92 Lingbo.

Oktober 2021 övertog nya ägare Kjellas Mack i Jädraås, som varit ute till försäljning en tid. Det är otroligt viktigt för landsbygdsutveckling och glädjande att företagare satsar och har utvecklingsplaner för anläggningen. Under 2022 byggs del av fastigheten om till en restaurangdel.

2019 beviljades Kjellas Mack stöd från Region Gävleborg, vindkraftsfonden i Jädraås och visionsmedel från kommunen vilket möjliggjorde nödvändig investering för att möta miljökraven. Det investerades i nya tankar, oljeavskiljare, spillzoner samt ny pump med betalterminal för att ge tillgång till drivmedel hela dygnet.

Sommaren 2020 invigdes drivmedelsanläggningen i Lingbo. Den var efterlängtd eftersom byn varit utan drivmedelsstation sedan Preem lämnade i maj 2018. Etablering av anläggningen möjliggjordes tack vare den ekonomiska föreningen som bildades och stöd från Region Gävleborg, vindkraftsfonden och visionsmedel från kommunen.

Aktuellt för Tempo i Åmot att åtgärda drivmedelsstationen med en filtreringsmatta och ansökan för denna investering görs hos regionen.

Utvecklingen av förnybara drivmedel ökar i takt med omställningen till ett fossilfritt Sverige. Blöta drivmedel såsom diesel och bensin är fortfarande störst på marknaden och framför allt viktig på landsbygden som har en större andel fordon som drivs av bensin och diesel. Utveckling av elbilar ökar och för att möta efterfrågan av laddplatser för elbilar behöver etableringen av publik laddinfrastruktur öka.

Kommunen har lagt till ett valbart kriterium; laddplats för elbilar, för Servicepunkt.

Kommunövergripande översiktsplan

Översiktsplan ska tjäna som ett övergripande strategidokument och en politisk viljeinriktning för hur kommunens mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras på kort och lång sikt. Arbetet kommer att prägla kommunen ett antal år framåt och det är viktiga satsningar. Arbetet med ny översiktsplan pågår med projektledare från Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd (VGS) och samråd skedde i början av 2022.

Den valda tidshorizonten för Ockelbos nya översiktsplan kommer att vara år 2040. Under arbetet med planen kommer framtidsbilder och mål att tas fram som visar på hur kommunen vill att Ockelbo ser ut år 2040. Dessa kommer att utgöra grund till översiktsplanens ställningstaganden och övergripande planeringsinriktning. Översiktsplanen planeras att antas av kommunfullmäktige Q2 2024.

Utvecklingsplaner

De lokala utvecklingsplaner som byarna Jädraås, Lingbo och Åmot arbetade fram 2019 är viktiga underlag för kommunen och i arbetet med den övergripande översiktsplanen.

I utvecklingsplanerna beskrivs byarnas historia, bygdeprofil och de har arbetat fram en SWOT-analys, som visar på styrkor, svagheter, möjligheter och hot/hinder. Varje by har även skrivit en vision och prioriterat olika fokusområden. Kommunchefen träffar regelbundet byråden och i detta forum finns möjlighet att följa upp arbetet med lokala utvecklingsplanerna.

Jädraås vision:

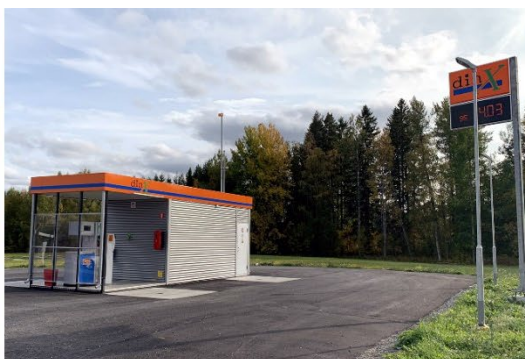
- Vi vill utveckla bygdens fysiska miljö
- Vi vill verka för en ökad turism i bygden
- Vi vill verka för en förbättrad kommunikation i bygden
- Vi vill verka för en bättre samverkan i bygden
- Vi vill verka för en nystart av skolan samt nya användningsområden
- Vi vill bevara och utveckla servicen i bygden
- Vi vill verka för att ge möjligheter till nyinflyttning

Lingbos vision:

- Vi vill bevara och utveckla servicen i bygden
- Vi vill verka för en utveckling och en ökad samverkan inom föreningslivet
- Vi vill utveckla turismen inom bygden
- Vi vill verka för ett ökat pensionärsboende
- Vi vill verka för en ökad gemenskap inom bygden

Åmots vision:

- Vi vill bevara och utveckla servicen i bygden
- Vi vill verka för en ökad turism i bygden
- Vi vill bevara och utveckla kultur och fritid inom bygden
- Vi vill verka för förbättrade kommunikationer inom bygden
- Vi vill verka för att utveckla näringslivet i bygden

Stöd till kommersiell service i glesbygd

Enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service får ekonomiskt stöd lämnas om det kan bidra till att uppfylla målet för den regionala tillväxtpolitiken. Sådant ekonomiskt stöd är statligt och prövas och beviljas av länsstyrelsen.

Dagligvarubutiker på landsbygden kan söka ekonomiskt stöd för sin verksamhet i form av *investeringsbidrag och servicebidrag* från Länsstyrelsen samt *hemsändningsbidrag* från kommunen. Investeringsstöd kan sökas hos både Länsstyrelsen och Region Gävleborg.

I första hand kan företagare som har en dagligvarubutik eller en bensinstation i ett gles- eller landsbygdsområde få stöd. Om det finns särskilda skäl kan även företagare som har en fackhandelsbutik få stöd. Även näringsidkare som bedriver verksamhet med varubuss och säljer dagligvaror till konsumenter kan, om det finns särskilda skäl, beviljas stöd.

För drivmedelsanläggningar kan investeringsbidrag och servicebidrag ges till den sista anläggningen på orten och där avståndet till närmaste konkurrerande försäljningsställe är cirka 20 km eller mer. En bedömning får göras från fall till fall om andra omständigheter har betydelse för att upprätthålla den kommersiella servicen. Det gäller både bemannade och obemannade drivmedelsanläggningar.

Investeringsstöd

Investeringsstöd är ett stöd som lämnas direkt till företagaren. Investeringsbidraget kan sökas för inköp, inredning, utrustning, ny- eller ombyggnad eller större reparationer av lokaler. Bidraget kan även sökas för utbildningsinsatser och åtgärdsprogram som syftar till att höja lönsamheten eller förbättra servicen.

Servicebidrag

Servicebidraget kan sökas av företag som är särskilt viktiga för konsumenternas varuförsörjning, om de drabbats av tillfälliga lönsamhets- och likviditetsproblem. Syftet är att förhindra eller fördröja nedläggningar. Bidrag kan ges med högst 250 000 kr per år och lämnas för sammanlagt tre år (åtgärdsplan krävs).

Hemsändningsbidrag

Hemsändningsbidraget kan sökas från kommunen av de butiker som upprätthåller hemsändning av dagligvaror till kunder som har svårt att själva ta sig till butiken. Bidrag är ett kommunalt stöd som delvis finansieras med statliga medel.

Det statliga stödet lämnas till kommunen om kommunen ekonomiskt bidrar till en butiks hemsändning av dagligvaror till hushåll eller om kommunen anordnar

inköpsturer till en butik. Butiken får 200 kronor per kund och inköpstur där kommunen söker stöd för 50 % av kostnaden hos regionen.

Tidigare har kommunen beviljats statligt stöd för serviceresor mellan byarna och centralorten. Dessa serviceresor kan inte längre finansieras via hemsändningsbidrag.

Servicepunkter

Inledning

Grundläggande service är mycket viktigt för att få utveckling och ökad tillväxt i kommunen. Tillgången till dagligvaror, drivmedel och mötesplats på orten är en förutsättning för företagande, boende och besöksnäring.

För att stärka den lokala handeln och bensinmacken i byarna ges möjlighet att ansöka om att få uppdragsavtal för att tillhandahålla servicepunkter. På Servicepunkterna ska man till exempel kunna komma och träffas över en kopp kaffe, göra sina ärenden över nätet, ta del av information via broschyrer samtidigt som handeln stärks.

Syfte

Anledningen är att fler ska besöka butiken/macken och uträtta sina ärenden, träffa människor och samtidigt stärka handeln.

Målsättningen för en lokal servicepunkt är att den ska vara ett viktigt nav för sin ort och den service som den kan komma att erbjuda för boende och besökare. Servicepunkten ska vara den naturliga mötesplatsen i en by/ort.

Upplägg

Ansökan för Servicepunkt, ett uppdragsavtal med kommunen, hanteras av kommunens näringslivsenhet. En Servicepunkt per ort (Jädraås, Lingbo och Åmot) och avtal tecknas på tre år, med avstämning årligen. Inför ny ansökningsperiod ska ansökan vara inlämnad senast sista oktober. Finns flera ansökningar från orten tas beslut om Servicepunkt i samråd med respektive byaråd.

Kommunens kriterier gäller för Servicepunkter och minst tre kriterier ska uppfyllas för att bli godkänd. Det finns totalt nio kriterier, varav punkt 1 (turistinformation, turistiskt material) är obligatoriskt. Ersättning utbetalas för max fem av kriterierna.

1. Turistinformation/turistmaterial/Servicepunkten bereder plats för kommunens Sommarmagasin och karta (viktigt att meddela Turistbyrån innan materialet tar slut). Gärna komplettera med information utifrån besökarnas önskemål och behov, försäljning av fiskekort, anslagstavla för lokala evenemang med mera. Delta vid kommunens informationsträffar (Turismforum två gånger/år).
2. Erbjudna hemkörning av livsmedel.
3. En caféhörna som ger möjlighet till en stunds samvaro.
4. Dator med internetuppkoppling eller tillgång till wifi.
5. Anordna minst tre aktiviteter fördelade under året. Aktiviteter anges vid ansökan om ersättningen. Önskvärt att aktiviteterna ska samla fler aktörer vilket ger ett mervärde för byarna i form av samarbete.
6. Erbjudna kopiera, scanna och skriva ut-tjänst.
7. Post- och paketutlämning
8. Övrigt utifrån ortens förslag (sker i samråd med näringslivsenheten och ortens byaråd)
9. Laddstation för elbil

Villkor och ersättningsnivå

Det ska tydligt framgå att det är en Servicepunkt och att kommunen är delaktig. Skylt tillhandahålls av kommunen.

För att bli godkänd som Servicepunkt krävs att minst tre kriterier uppfylls. Ersättning erhålls för max fem kriterier och för var och en av tjänsterna betalar kommunen 7 000 kronor till företaget, maximalt 35 000 kronor.

Utbetalning sker efter avtalet godkänts och undertecknats av båda parter. Om avtalet inte fullföljs blir företaget återbetalningsskyldig.

Grundkrav

Näringsstället ska hålla öppet minst fem timmar per dag, fem dagar i veckan. Lokalerna ska vara tillgänglighetsanpassade, bedöms av Västra Gästriklands Samhällsbyggnadsförvaltning.

Ersättningen avser bidrag för ett kalenderår. Rapport ska inlämnas varje år av respektive ort och inlämnas till kommunens näringslivsenhet senast den sista januari varje år.

Aktuella överenskommelser servicepunkter

Tempo, Åmot	2023-01-01--2025-12-31
Kjellas mack, Jädraås	2023-01-01--2025-12-31

Kommunen ser kontinuerligt över möjligheterna att utveckla servicen i byarna. Ambitionen är att de tre byarna ska ha servicepunkter.

Riktlinjer för hemsändningsbidrag

Hemsändningsbidrag syftar till att vara ett stöd för landsbygdshushållens dagligvaruförsörjning och värna om lanthandlarna (gäller inte tätort Ockelbo). Butiken ska söka om och beviljas varuhemsändningsbidrag innan leveranser kan ske. Ansökan skickas till näringslivsenheten, Ockelbo kommun. Information finns på kommunens hemsida.

Hemsändning kan även innebära inköpsresa, kunderna hämtas till butiken så de kan handla på egen hand. Detta för att kunderna utöver inhandling ska få ett socialt utbyte med andra kunder och personalen i butiken. Kunden ansöker om hemsändning eller inköpsresa hos beviljad butik.

Villkor för kund

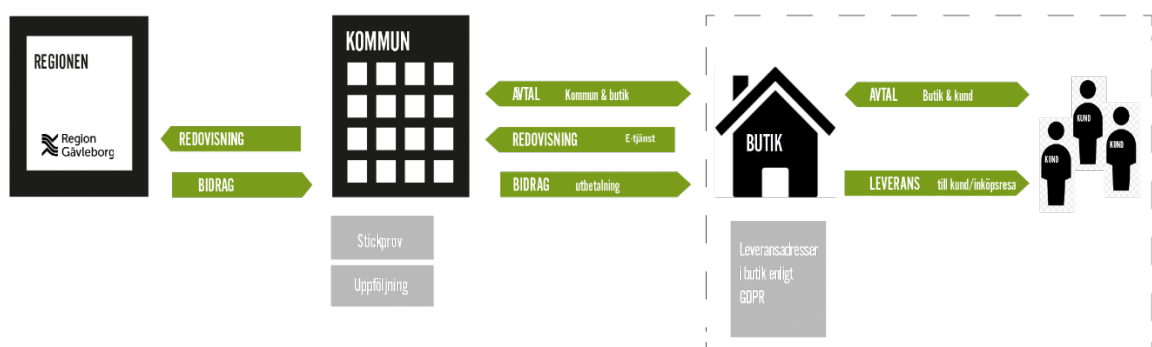
För att ett hushåll ska få varuhemsändning eller inköpsresa måste man ha svårigheter att ta sig till butiken på egen hand. Sådana svårigheter kan till exempel vara att man inte har egen bil, att kollektivtrafik saknas eller att man har någon funktionsnedsättning. Hemsändning ersätter inte färdtjänst.

Hushåll dit varorna ska levereras/inköpsresa ska ligga i byn med ett upptagningsområde inom 20 km från butiken som beviljats hemsändningsbidrag från kommunen.

Ansökan om varuhemsändning eller inköpsresa görs av kunden till butiken och denna bedömer och beslutar enligt villkoren (kontakta näringslivsenheten vid oklarheter). Butiken för ett register/kvittenslista över hemsändning/inköpsresor som utgör underlag för redovisning av hemsändningsbidrag till kommunen.

Varuhemsändning omfattar livsmedel och andra dagligvaror. Andra varor i butikens sortiment kan också ingå om det inte förorsakar extra kostnader. Butiken avgör vilka dagar som hemsändningen eller inköpsturen sker. Kommunen rekommenderar butiker att ta ut en plockavgift av kund för denna service samt en lägsta inköpsgräns för beställning av dagligvaror.

HEMSÄNDNING

Hantering och rapportering

Det är butikens ansvar att ordna transport och försäkring för denna tjänst.

Varje hemsändning/inköpsresa ska noteras av butiken i en kvittenslista. Där ska kundens namnteckning finnas samt datum för varje tillfälle. Denna lista sparas i butiken och enligt GDPR.

Butiken får bidrag från kommunen för de hushåll som uppfyller villkoren med 200 kr per hemsändning högst en gång per vecka och hushåll.

Utbetalning sker till butiken två gånger per år genom att butiken rapporterar in totala antalet hemsändning/inköpsresor via en e-tjänst senast 31 juli för första halvårets leveranser och senast 31 januari för andra halvårets leveranser.

Näringslivskontoret hanterar hemsändningsbidraget och utbetalningar för detta.

Aktuella överenskommelser hemsändning:

Tempo i Åmot har sedan januari 2018 avtal för hemsändning och inköpsresor. Avtalet gäller tills vidare, med en uppsägningstid om tre månader (reservation för ändrade förutsättningar).

Nya ägare på Kjellas Mack i Jädraås är informerade om hemsändning.

Mål och slutsats

Varuförsörjningsplanen ska aktualiseras årligen och i samband med mål och budgetprocessen.

Service på landsbygden är en förutsättning för att hela Ockelbo kommun ska växa och utvecklas. I föregående serviceplan stod att kommunen avsågs lämna in en ansökan till Tillväxtverket för en förstudie "Ökad tillgänglighet till livsmedel i Ockelbo kommun". I dialog med Tillväxtverket insåg vi att förstudiens inriktning inte stämde med utlysningen.

Ockelbo kommun har Kuxabussar (samordning av kollektivtrafik och skolskjutsar) i trafik från byarna till centralorten, vilket underlättar människors möjlighet att bo i glesbygd och få tillgång till den service som finns.

Kommunen har sedan flera år tillbaka handlingsturer till byarna Jädraås, Lingbo, Mörtebo, Gammelfäbodarna och Vansbron och det fortsätter vi med. Kommunen beviljas inte längre statligt stöd för serviceresorna mellan byarna och centralorten utan får nu själva stå för hela kostnaden för dessa resor.